

har faaet saavel fra Indskydernes Repræsentanter som fra Genrejsernes Repræsentanter, forekommer det mig, at disse ikke helt og fuldt vil tage Konsekvensen af det skete, man vil atter gaa et lille Skridt udenom Sandheden og Virkeligheden. Hverken i de to Skrivelser, vi har modtaget, eller i de Udtalelser, som er fremsat overfor Bladene fra den Side, vil man erkende den sorte, nøgne Sandhed, saaledes som den er, nemlig at der i alt Fald er tabt en 20 Mill. Kr. af Indskydernes Penge, hvilket atter vil sige en Snes Procent af Bankens Indlaanskapital.

Naar der nu er Tale om at genrejse Banken, er det jo en given Ting, at man ikke kan genrejse den med de Penge, som er tabt, og derfor er den Meddelelse, vi har faaet fra Indskyderforeningen, i allerhøjeste Grad vildledende, idet man giver det Udseende af, at man har tegnet en ny Kapital paa 16 Mill. Kr. Det er jo nemlig Penge, som ikke eksisterer, og det er ganske urimeligt at tale om Genrejsning af Banken paa dette Grundlag, som er ganske uden Værdi. Tilbage bliver saa de Genrejsningsbestræbelser, som gaar ud paa at skaffe virkelig ny Kapital til Banken, og i saa Henseende meddeles det nu, at der indtil dette Øjeblik er tegnet $1\frac{1}{4}$ Mill. Kr. Man anfører forskellige Ting som Undskyldninger for, at der ikke er tegnet større Beløb end disse $1\frac{1}{4}$ Mill. Kr., og man haaber at kunne tegne en Kapital paa indtil 10 Mill. Kr., naar Høsten er forbi, og Folk faar bedre Tid til at tage Tegnebogen op af Lommen. Ja, ingen skulde mere end jeg ønske, at det virkelige Forhold var saaledes, men naar man ser paa Andelsbankens Historie, lærer man noget andet: naar man ikke kunde tegne den fornødne Egenkapital, da Banken var i bedste Velgaaende, i Aarene fra 1915 til 1921, hvordan tror man saa, man skulde faa Folk til at tegne Pengene nu, da alle Skaderne og Saarene ligger blottede for hele Offentligheden, og nu, da Banken har været lukket i 2—3 Maaneder, og dens bedste Kunder er forsvundet? Jeg synes, der er meget ringe Sandsynlighed for, at man kan tegne denne Kapital. For mit Vedkommende vil jeg imidlertid haabe, at det for eller senere maa lykkes under en anden Form at rejse en ny Andelsbank eller at genrejse den gamle, hvis der skulde være noget, man kunde redde af den; jeg vil haabe, at det arbejdende Folk her i Landet, baade Husmænd, Gaardmænd og Arbejdere, kan finde hinanden paa dette Omraade, saa at de i Fællesskab kan starte en virkelig Andelsbank. Det var efter min Formening

den store Fejl ved Andelsbanken, at den kun naaede at blive Repræsentant for en Samfundsklasse, nemlig Gaardmandsklassen, og dette kom ogsaa til at præge Bankens Ledelse. Det blev Gaardmandsstanden, som overtog Ledelsen af denne Bank. Banken havde som Formand — en Tid ogsaa som Direktør — en Gaardmand, nemlig Anders Nielsen, Svejstrup Østergaard, hvis Evner ingen skal undervurdere, men det blev alligevel en Ulykke for Banken, at den aldrig naaede at blive andet end en Gaardmandsbank. Der naaede aldrig at trænge andre Anskuelser ind i denne Bank end de Anskuelser, som udgaar fra Gaardmandsstanden her i Landet, og dette var en Ulykke, saa meget mere som det netop var i en Periode, da Gaardmandsstanden sad i gode Kaar, og en økonomisk Overlegenhed og Flothed bredte sig i denne Stand som for øvrigt i alle andre Stænder. Dette har været en medvirkende Grund til Bankens kranke Skæbne. Hvad der yderligere forværrede Bankens Stilling, var dette, at den voksede sig saa mægtig i Løbet af saa kort Tid, det blev i Virkeligheden et Hus, man byggede fraoven i Stedet for franelen, og alle Andelsfolk bør jo vide — og det er ogsaa noget, Arbejderne ved gennem sørgelig Erfaring —, at man nu en Gang ikke kan slaa et Millionforetagende op i Løbet af 0,5 og have Sikkerhed for, at det bliver staaende. Hvis man vil skabe noget stort, maa man begynde fra Bunden og bygge op. Jeg for mit Vedkommende vil haabe, at det i en ikke for fjern Fremtid — helst saa snart som muligt — vil kunne lykkes det arbejdende Folk at starte et nyt Foretagende paa dette Omraade fra Bunden, idet det er af allerstørste Betydning for det arbejdende Folk, at det har sit eget Pengeinstitut.

Og nu kommer jeg til det, som er af mest Interesse i Øjeblikket, nemlig Spørgsmaalet om Andelsbankens Filialer. Jeg dvælede udførligt derved ved første Behandling, men maa vende tilbage dertil nu. Jeg kan kun atter udtale min Beklagelse af, at Andelsbankens Generalforsamling i Aarhus ikke vilde følge det ærede Medlem Hr. Rytter og iværksætte Bestræbelser for at redde Andelsbankens Filialer. Andelsbanken har over hele Landet haft en Række Filialer, som har været Bankens virkelige Værdi. Der har været store Filialer med en Balance paa 8—9—10 Mill. Kr., og de har arbejdet fortræffeligt og har, fraregnet en enkelt Filial i Aarhus, ikke haft store Risikoengagementer. De har hvert eneste Aar givet et meget smukt Overskud, som er blevet indsendt til Hovedsædet i Køben-